

Előfizetési díj.
Videkpostán vagy helyben házhoz hordva
Évi díj 15 frt.
Félévi 8 „
Negyedévi 4 „
Egy órá helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjeleni mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Bel- királyutca 28-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 3 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau

Nyitléri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hóvá az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELOFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“
politikai és közgazdasági napilap
175. ötödik évfolyamára.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egy évre 15 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy órá 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélyszerűbben postai utvánnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Folyoz egyszerre beküldött előfizetés után szteletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János

a „Kelet“ kiadója.

A válságról.

Volt alkalmunk többszörösen kifejezni, hogy az, a mi Budapesten történik, nincs elegendősségre; nem látjuk pártunkba a férfias, az önértetes, higgadt magatartást, mely nem engedi magát a pillanynyi események hullámai által tovább sodortni, hanem megtörhetlen méltósággal ála meg a viharban is helyét. A miniszterumnak a lemondás terbe alatt merő gyermekes játékból megszavazott költségvetés és erre a miniszterium gyors lemondása, nem sorozható az egészséges parlamentarizmus élet tüneményei közé.

Az ég gondviselése, hogy egy annyira alaktmányos király uralkodik felettünk, ki tets odaadással örködike hazának sorsa felt s maga végzi azt el, mit a mi tehetetlen deakpárti többségünk ember-ségéből tenni elmulasztott. Lemondani engedte többség kormányát. A nélkül, hogy biztosra lett volna a fusio és coalitioteljes sietéről, a nélkül, hogy számot vetett

volna a jövőndövel, mely a coalitio vagy fusio megbukása után következhetnék be.

Uralkodónk, ki rövid néhány év alatt oly nagy hállára kötelezte e nemzetet, most is tovább látott az országgyűlési többségnél s bár a tetőre hajtott válságban drága az idő, mégis teljes bizonyosságot kíván szerezni magának, az iránt, hogy az uj pártalakulás ne ephe-mer életü repke tünemény, hanem állandó alkotás legyen, melyet ne sodorjon el ismét valamely uj zivatar szele. És ki tagadhatná, hogy nekünk e tapintatos puható-lódzásra szerfelett nagy szükségünk van. Azt hiszik sokan, hogy Tisza Kálmán beszédével az egész balközép átesapott a Deakpárthoz és többé semmi sem áll utjában annak, hogy más külsőrszágok min-tájára mi nálunk is egy testté váljon a közjogi kérdés álta ketté szakított liberalispárt.

Sokszorosan kifejeztük, hogy mi is óhajtjuk ezt, de nem hisszük, hogy az országgyűlési többség által követett gyors-sággal alaposan megtörténhessék. Igen ter-mészletes, hogy a balközéptől függ az egye-sülés gyors létesíthetése s a mint lemondott ideiglenesen e párt a közjogi kérdés ostromáról, ép ugy lomondhat a többi kér-dések további feszegetéséről is, melyek a belügyi viszonyokra nézve a két pártot ed-dig egymástól elválasztották.

A midőn azonban állandó művet, egy erős talapzatú fusiót akarunk létesíteni, nem csak az elsők, hanem az utóbbiak iránt is elvi egységre kell jutnunk. Mert ne feledjük, hogy a magyar országgyűlési pártok nem csak tisztán tudományos el-méletek, hanem egy hosszú historiai mult-nak alapján állanak.

Az álláspont, melyet a balközép pa-rlamentünkben elfoglalt nem mai keltű, sőt története legfőbb, az Ausztriával szemben elfoglalt álláspontja nézve, egészen a Mo-hácsot megelőző napokra visszavihető. Avagy ki neemlékeznék csak 40-es években az „Eötvös-féle centralisták és a Kossuth-féle autonomisták küzdelmeire és ki ne ismer-né fel a megyei önkormányzat bajnokait a balközépben és a parlamentarizmus kormány-forma igényelte mersékelt centralisatio hi-veit a Deakpártban. E két párt tehát ha-zai történelmünkben gyökereznek s a mig nem vagyunk bizonyosak az iránt, hogy a

balközép felhagyot e történelmi remis-centiákkal, nem is beszélhetünk biztos ala-pokra épített fusióról.

Azt tudjuk, hogy 1848-ban Kossuth Lajos, ki az autonomisták élén állott, lát-va, hogy a parlamenti uj kormányforma életbeültetésével természetsszerűleg az Eötvös-féle mersékelt centralisatio hivei is nagy többségben vannak, hirtelen átesa-pott emezekhez s így lépett be az első magyar miniszteriumba. 1867-ben az or-szágyűlés a parlamenti államformát Ausztriával szemben fennállott összekötte-tési viszonyunkkal egyeztetve ki, de ennek folytán újra létre ébredtek az Ausztria el-len oly nagy sikerrel küzdött megyei au-tonomia hivei. Meggyőződött-e már Tisza Kálmán és pártja, hogy a budapesti pa-rlamenti kormány megrontásával szükségfe-lteti most már Ausztriával szemben a me-gyei autonomiában keresni a támaszt? Meg-győződött-e arról, hogy két makacs hata-lom: megye és állam egymás mellett, egyik régi és a másik uj alakjában össze nem férnek? Nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy a midőn a belügyi kérdésekre nézve fusionalunk, tisztában kell vele lennünk, ha ép ugy megnyertük-e Tiszát, mint meg-nyerték Eötvösök 1848-ban Kossuthot. Ezért óhajtottunk volna, hogy a Deakpárt nagyobb óvatossággal adja fel a jelenlegi kormányt s a belügyi kérdésekre nézve is kér vala a balközéptől felvilágosítást. Ezért üdvözljük a király ő felségét, ki — mint látszik — a megindítandó tárgyalásokkal e megőcséshatatlán hibát igyekszik hely-reütni.

B. K.

A helyzetre vonatkozólag — írja a Közérdek — lényeges változás, vagy újabb fontosabb mozzanat nem történt. A kormányelnök Kiszálli Pozsonyban, hogy jelen legyen b. Wenckheim miniszter anyjának temetésén. A mint Bécsből értesül — ugyancsak a Közérdek — ott Salávy miniszterelnöki jelölt-sége erősen tartja magát; ez azonban legfőlebb a bécsi körök és hírlapok felfogását jellemzi, de pozitív alappal nem bír.

Bittó kormányelnök 17-ikén éjjel érkezik vissza, és haladék nélkül hozzá kezd a tárgya-lásokhoz, melyeknek vezetésével ő felsége által megbízott.

Nem kellett minden perczen rettegnem, hogy szegény atyám nevét hallom említetteti; itt mindenki, csak mint derék, becsületes embert ismerte őt.

Látva, mennyire sajnálja elhunytát min-den ember itt a környékben, meggyőződtem, hogy nagyon egyeneslelkű becsületeséggel üz-te törvényellenes keresetét.

Nem csalódtam feltervésemben; idővel számos bizonyítékra akadtam annak.

Ama következtelen emberek mintaképe volt ő, kik nagyon óvatos, nagyon eszéyes lő-tőkre sokszor a legostobább gazemberek által hagyják magokat reászedetni s belekevertetni oly piszkos ügyekbe, melyekben semmi részük sem volt.

Hanem mindezekért csak azzal vigasz-taltam magamat, hogy ha hajtott volna is hasznat ezen semmirekellő Perezzel való össze-kötötése, mi e jövődelmet élvezni nem fogjuk. Ez oldalról nincs mit várni.

Azt, mi még megmaradt számunkra, mint becsületes s törvényesen szerzett vagyont te-kinthetjük, melynek gyarapításában nekünk is van részünk, mert vendéglőnk szépen virág-zott. Évenként három ezer francot hajtott be nekünk.

Az, ki nekünk ezt biztosította, meglehe-tősen meghuzta verőit; de mentől inkább kez-dett az előkelő világ a pyrene-fürdő-helyre özőleni, annál drágábban fizettek meg az emberek mindent s a „Bielsa-ház“ sem tett kivételt.

Szomoruan, szívből elérzékenyülve töltöt-tem itt el egy napot: minden atyáma emlé-keztetett itt s a rövid, de gyöngéd szeretetben eltöltött azon napokra, mikor itt időzött ve-lünk. Rövid tartamu borzasztó betegsége alatt mindig komor, hallgatag volt. Meghalt anél-kül, hogy valamiről rendelkezett, vagy hagy-a-kozott volna, nem gondolt, vagy legalább nem akart gondolni jövő sorsunkra, oly módon hagy-ta ide a világot, mint a ki szégyenli s két-ségbeesik a felett, hogy elveszté, mit koczára tett s célt tévesztve elbukott. Lelki furdalás-

Egy bécsi jó forrásból vett távirat szerint pedig ő felsége a király pénteken utazik Budapest-be. Andrassy Gyula gr. nem fogja kísélni. Más forrásból arról értesül, hogy ő felsége előbb megvárja Bittó előterjesztéseit, s a megkez-zendő tárgyalások eredményéhez képest fog lejönni.

A baloldali kör tagjai 17-én dél-ben számosan gyűltek össze a kör helyiségei-ben. — Formális értekezlet nem volt, hanem Tisza Kálmán megjelenvén, jelentést tett bé-csi utjáról; elmondván, hogy ő felsége paran-csára, felment Bécsbe, ott Bittóval való előle-ges értekezés után ő felsége a király által fo-gadtatott. A királyiylal folytatott értekezlet részleteiről Tisza nem szólt, csak azt jelezte, hogy utolsó beszédeiben elfoglalt s a párt ál-tal ismert és helyeselt álláspontjához ragasz-kodott. A jelen voltak biztosíták Tiszát ismét-elve teljes bizalmukról és támogatásukról.

Tisza hűlés következtében gyengélkedett, mely még fokozódott.

Bécsben Tisza Kálmán, bár igen rövid ideig volt fön, meglátogatta gróf Andrassy Gyulát is.

Ghyezy Kálmán

pénzügyminiszter beszéde a képviselőház f. hó 9-én tartott ülésén.

(Folytatás)

Ezen számításban én a mult évi cassare-manentiait igen helyesen vettem fel, mert én pusztán a pénztári kezelést számítottam fel, fő-kép annak kitűdása végett, hogy ha már kijö-vünk is az év végével, az év folyama alatt a pénztári kezelés nem akad-e fenn? Én eképen a péztári maradványt helyesen vetettem fel, mit a pénzügyi bizottság nem vett fel, és nem is vétethetett fel, mert ezen tavalyi pénztári maradvány az 1874-ki zárszámadás-ban fog, mint az akkori kiadásoknak ellensulya, respective a tavalyi némi fedezetre előfordulni. Ha bejönne mindaz, mi a pénzügyi bizottság költségvetésében bevételül előirányozva van, a t. képviselő urnak igazsága volna. Akkor 14 millió al több jönne be, 14 millió van, lenne 28 millió, de azért nem lehet jót állani, hogy ezen összeg be fog folyni. Mindaz a mivel több foly be, mint a tavalyi esztendő lefolyá-sa alatt tényleg befolyt az általam felállított

nak semmi nyomát nem vettem észre nála. A jogosultsággal s törvényekkel szemben, kissé olyan volt ő, mint a vademere, ki megveti a civilizatio alkotna emberi intézményeket s ki, ha behuzódik sátrába, szelid, szívéyes, vendég-szerető lesz mindenki iránt.

Mentől tovább foglalkoztak vele gondo-lataim, annyival inkább átérzém, mennyi sze-retet és tiszt lettel tartozom anyámnak, ki folytonos küzdelmek közt vivta ki azt, hogy gyermekei kormányzásába ne legyen beleszó-lása férjének. Mivé lehettem volna, ha rajta áll, hogy Perez szövetségessévé, Manuela férjévé egyen!?

Igyekeztem minden felindulás nélkül gondolni e Manuelára, ki a nélkül, hogy sejt-tené, oly kiváló s változatos szerepet játszott már életemben. Nagyon örültem, hogy első kirándulásom alkalmával Panticosába nem ta-lálkoztam vele és pedig ki tudja, vajjon sze-relmem által nem lett volna-e becsületes nő be-lőle? Legtöbben azok közül, kik említették őt, sajnálták bukását s kik pedig — mint mon-dák — nem ismerték közelebből, elragadtatás-sal említék őt.

Reám oly benyomást tett volt, minőt egy angyal megjelenése okozna az emberre.

Vajjon volt-e benne valami különösön csábító, vagy pedig csak képzelőtehetségem ál-lítá őt oly csábosan előmbre?

IV.

Nemsokára visszaérkeztem Pauba s je-lenítést tettem anyámnak eredménytelen utam gyenge sikeréről. Megnyugodott benne s azt mondta, reményli, kijöhetünk szűken abból is, mi ezenkivel fenmaradt vagyonunkból s igye-kezní fog, gondos takarékoszággal intézni ki-adásait, hogy ne lássunk szükségét s hiányt semmiben.

— Rólam ne is beszélj s ne nyugtalan-kodj miattam — szólék erre — csak addig leszek terhedre, mig bevégzem tanulásomat, mely után most még az eddigiénél is komolyab-ban s nagyobb tüzzel fogok látni.

mérleg javítására fog szolgálni; de addig azon összegeket, a melyekről nem tudjuk, hogy bi-zonyosan bejőnnék-e, én — biztosan akarván számítani — számításomba nem vehettem fel, és ezért t a n á c s o s a b b n a k tartottam a 14 millió mellett megmaradni. Én azt hiszem, hogy ez által a t. képviselő ur számítását an-nak rendje szerint kiigazítottam.

Zsedényi t. képv. ur (Halljuk!) 4.339.992 forintot akar a költségvetés rendes rovatai kö-zül még törölni, és leginkább az iparvállalatok és iparművek beszüntetése által, valamint azon erdei üzemek beszüntetése által, hol már most is felesleges készletek vannak. Az igaz, hogy igen kívánatos volna, hogy ezen iparvállalata-ink ne volnának, de nem létezőkké azokat nem tehetjük, miután léteznek és kárt várhatunk, ha ezen vállalatok egy részét megszüntetjük, kárt várhatunk, ha azokat folytatjuk. Az a kérdés, hogy melyik a nagyobb kár? En nagyobb kár-nak tartanám az iparvállalatoknak rögtönös megszüntetését, mert ha meg is szüntetjük azo-kat, a nyugdíjakra és végleges ellátásra joga-sított személyeket fizetni kell, azon bányáknak, gyáraknak készletei őrzendők. és mégis el fog-nak romlani; miután pedig célunk, hogy el-adjuk azokat: sokkal kevésbé fogjuk elarusít-hatni a beszüntetett romlott vállalatokat, mint-ha a költségek lehető kimélesével egy ideig még fenntartjuk az üzemet. (Helyeslés.)

Mi azonban az erdei üzemet illeti, e czi-men 1.500.000 frtot akar megtakarítani a t. képviselő ur, azt mondván, hogy felesleges kész-letek vannak, tehát ott, hol ezek vannak, ad-juk el azokat, és uj fát ne vágassunk. Igaz, hogy a mult esztendőben tett nagybbszerű beruházások folytán és a nagy üzem folytán, mely megindították, több fakészlet állítottat sok helyen elő, mint a mennyi elarusitható volt. Ebből bizonyos kár mindenesetre következett, de ez okból már az üzem tetemesen megszo-rrítottat. 1873-ban e czim alatt tűzi és épület-fa és fagyártmányok cermelésére és szállítására 4.738.000 frt volt előirányozva; 1874-ben már csak 2,586,000 frt vétetett fel, tehát 2,151.000 frttal az üzémkölségek aspasztattak.

Es ezen már megfosztott üzemi költségek az 1873. évre ismét közel 400 ezer forinttal szál-lítottak le, ugy, hogy most ezen összes költségek 2.210,000 frtot tesznek.

Első hallásra 2,210,000 frtnyi összegigen nagynek tetszik, de tekintetbe veendő, hogy it-ten 3,000,000 catastralis hold erdőségéről van

Odahagytam a szülői házat hogy a leg-nagyobb erőfeszítéssel kipótoljam az elmulasz-tott időt, melyet családi ügyeink rendbehoza-talánál kelle áldoznom. Montpellierben felta-láltam ujból az én kedves V i a n n e barátomat, ki most is oly munkás, szorgalmas s oly okos volt, most is ugy beszélt hügomról, mint esz-ményképeről, de azért nem csak ő volt mindig eszében s nem zavarta meg fejét, mikép az enyémet megzavarta, volt egy egész éven át, Manuela iránti szerelmem. Barátomnak elbe-széltem volt e kalandot, természetesen egészen elhallgatván előtte az atyáma vonatkozó rész-leket. Nagyon el volt bálmulva, midőn en-gem atletiai termetemmel s vidám, nyílt ar-czommal oly regényes szelleműnek s oly köny-nyen felizgathatónak ismert fel.

— Én tettem erre nézve egy észrevételet — szólt barátom — s ez abból áll, hogy: vala-mely fiatal ember jelleméből, hajlamai- s izlé-séből, arczkifejezéséből ítélve, meg lehet hatá-rozni későbbi életének irányát s megjósolni előre annak menetét — egyetlen lényeges pont ki-vételével, mely minden egyébről egészen független s nagyon talánszerű, rejtélyes, hogy ne mond-jam, következtelen módon jelentkezik — s ez a szerelemről alkotott fogalmainak minősége. Tégod figyelemmel kísérve, ugy hiszem, meg tudom rólad határozni, hogy te, tevékeny szellemű, igen nagy lelkű ember vagy, tele tűz- és bá-torsággal, hogy természetnél fogva józan éle-tű hajlamokkal bírsz s mindig kész vagy a lo-vagias önfeláldozásra.

Mindez azonban nem elég arra, hogy ki-jelenthessem, mikép fel vagy mentve valamely óriási ostobaság elkövetése alól, mely tökéletes ellentétben fogna állani többi jó tulajdonaid- s hajlamaiddal, mivel meg nem tudom, hogy mi módon s minő szellemben fogod szeretni a nőket.

(Folyt. köv.)

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Jenny hügom.

Regeny.

Írta:

SAND GYÖRGY.

Első rész.

III.

(Folytatás)

lutaztak Franciaországba s azután ke-véssel smét visszatértek ide. Ekkor Madridba-vitte lányt, hol, mint mondják, újabb kaland-ja akadt. Az apa azt beszélte, hogy lánya meg-szökött egy angolal, mások meg azt mondták, hogy adta volna el nagyon sok pénzért, hogy gazda orosznak, s miután erre is képesek tartották; . . . de ha érdekében áll önnék, nyomá jönni emberének tudakozódjék utána Madridban; ott kaphat ön tán valami utasi-tást. A Pampelune-ben nem fog önnék senki többetmondhatni. mint a mennyi én is tudok. Azonban, ha reggelizni akarna ön nálam ta-lálkoztának s beszélhetne több tekintélyes em-berrel, városból.

sinos reggelit rendeltem, s meghívtam társul, vendéglőt, hogy kérdezősködiem még kissé le. Egyszerre, nagyon közlekennyé lett s páreinkintélyesebb törzs-vendégével is meg-ismertett. A legszomorubb, s leghitványabb dolgot kelle hallanom az én adósmról. Min-den pözben reszkettem, nehogy atyám nevét is hallam említetteti, barátjai sorában. De ró-la ne volt szó.

rizkedtem szóra hozni Manuelát, de beszéltök nekem többet róla, mint a meny-nyit illani óhajtottam. Egy némely aztmond-ta, hgy tapasztalatlan érdekes kis lány, s na-gyon lehet sajnálni; mások véleménye szerint

